

Ключевые слова: малое предпринимательство, предпринимательская деятельность, функции предпринимательства, модели предпринимательства, информационное обслуживание малого предпринимательства, управления предприятиями малого бизнеса; региональные программы развития малого предпринимательства

SUMMARY

PROBLEMS OF SMALL ENTERPRISE FORMATION AND DEVELOPMENT IN TOURISM

The topic of the article is preconditioned by the necessity of evaluation of the issues of small enterprise formation, organization and development in the sphere of tourism activity, the formation of its innovative potential in the conditions of deepening of market relations. To outline the essence and meaning of small enterprise in regional politics is a pressing issue, as well as the determination of enterprise models, the estimation of effective development of small enterprise sphere during the investigation of competitive environment, to develop the theoretical and methodological backgrounds concerning the evolution of small enterprise sphere in tourism.

The aim of the article is an estimation of modern approaches to the issue of the small enterprise formation and development in the sphere of tourism activity; the analysis of small enterprise socio-economic functions; the main directions of small enterprise support, favourable material conditions and innovative climate for small enterprises development; the creation of the developed system of small enterprise informative maintenance; the estimation of small business enterprises management in tourism industry.

The theoretical and methodological backgrounds for investigation are the concepts of doctrines concerning the small enterprise formation and development scientific investigations in the field of this sphere of research. The following general scientific methods of cognition have been used during the process of investigation: method of theoretical generalization, the systemic analysis and synthesis, comparative analysis, structural method, method of statistical analysis. The informational basis of investigation are materials of State Statistics Committee of Ukraine, periodicals, monographs and scientific publications of foreign and national scientists; information from the Web; results of own investigations.

On the basis of complex investigation the attention is emphasized on the small enterprise formation and development processes in tourism. The issue of the meaning of small enterprise in regional politics has been analysed, as well as the estimation of enterprise models, issues of small enterprise effective development in a competitive environment, main directions of small enterprise support.

It lies in the fact, that on the basis of generalization of numerous materials, the estimation of problematic issues concerning the small enterprise development in tourism has been given, as well as the necessity of improvement of small business enterprises managerial system at regional level.

It lies in that the supporting measures for the sphere of small enterprises development in region, the necessities of innovative aspects and informational provision for small enterprises development in the sphere of tourism activity have been analyzed.

Keywords: *small enterprise, entrepreneurial activity, functions of entrepreneurship, models of entrepreneurship, informative maintenance of small entrepreneurship, small business enterprises management; regional programs of small entrepreneurship development.*

УДК 657:005.742

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

МАКСИМЕНКО Д. В., ШУЛЕВКА О. Ю.

Мукачівський державний університет

У статті проаналізовано організацію управлінської праці, досліджено способи, критерії і показники для підвищення організації праці на підприємстві. Розглянуто напрями поділу управлінської праці, вимоги до організації робочих місць, механізація й автоматизація управлінської праці.

Управлінський вплив на об'єкт здійснює не тільки менеджер як керівник і лідер трудового колективу, а й група людей, яка виконує разом з менеджером управлінські функції, тобто сферою професійної діяльності якої є процеси управління. Цих людей прийнято називати управлінським персоналом, працівниками апарату управління, кадрами управління.

Для ефективного впливу на об'єкт потрібна належна організація праці цієї специфічної частини трудового колективу організації чи підприємства, її обґрунтований поділ та кооперація.

Організація праці в апараті управління ґрунтується на розробці комплексу регламентів, які визначають місце і роль кожного структурного підрозділу апарату управління і кожного працівника в системі управління, порядок взаємозв'язків між ними, норми взаємовідносин усередині апарату управління, форми впливу на діяльність об'єкта управління, способи контактів з навколишнім середовищем.

Ключові слова: *управління, управлінська робота, організація праці, поділ праці.*

Постановка проблеми. Першочерговою проблемою створення організаційної системи для будь-якого виду діяльності є поділ праці, об'єктивно необхідний у будь-якому трудовому процесі, що здійснюється колективом. Це зумовлено масштабами роботи, труднощами при виконанні окремих її частин та етапів, різною кваліфікацією та досвідом працівників. Поділ праці є також передумовою підвищення її ефективності і продуктивності.

Останніми роками організація та обладнання робочих місць працівників апарату управління, створення відповідальних умов для їх праці набувають дедалі більшого значення. З кожним роком збільшується обсяг оброблюваної в процесі управління інформації, дедалі ширше застосовуються засоби механізації та автоматизації робіт – від простої оргтехніки до складних ЕОМ, виникають нові професії, поглиблюється поділ, кооперація та спеціалізація праці. Все це потребує певної організації робочих місць, їх планування, устаткування, створення оптимальних умов для праці.

Аналіз останніх досліджень. Аспекти теорії та вчення щодо організації управлінської праці досліджували безліч науковців, але найбільш повну їх характеристику запропонував Г.Мінцберг. Він виділяє й класифікує десять ролей, поєднавши їх у три блоки. Також це питання вивчали такі вчені як О.С. Бородкін, С.Ф. Голов, А. В. Калмикова, Т. В. Шрам, Л.В. Нападовська, Хорнгрен Ч., Дж. Фостер, М.Г. Чумаченко та багато інших.

Мета статті. Метою дослідження є визначення особливостей організації управлінської роботи, організація та обладнання робочих місць, чинники підвищення ефективності праці управлінських працівників.

Виклад основного матеріалу. З давніх давен і досі люди займаються працею, але на початковій стадії розвитку ринку праці, люди навіть не замислювалися над тим, що будь-яку працю треба організовувати, оскільки неорганізованість не є перспективою для покращення та підвищення рівня продуктивності виробництва.

Вже сьогодні можна сказати, що саме процес організації управлінської праці став, насамперед, найважливішою початковою ланкою кожного підприємства, фірми, організації, тощо.

Управлінська праця – це особливий вид людської діяльності, в якій відображується реальна взаємодія об'єктивних і суб'єктивних факторів суспільної діяльності людей.

Управлінська праця безпосередньо не створює певних споживчих вартостей, а здійснює регульований вплив на процес виробництва і цим забезпечує необхідні умови для його розвитку.

Продуктом діяльності управлінської праці є рішення. Ефективність цієї праці може визначатися виробничими результатами. Управлінська праця здійснюється в широкому діапазоні умов, не має прямих вимірників, і це ускладнює оцінку її ефективності. При оцінці її якості не можна випускати з виду ту обставину, що результати цієї праці у великій мірі опосередковуються її колективною діяльністю.

Сфера впливу на виробництво управлінської праці значно ширша, ніж праця робітників, безпосередньо зайнятих у сфері виробництва. Тому не випадково недоліки й упущення менеджерів більше позначаються на результатах виробництва, ніж недоліки в роботі безпосередніх виконавців.

Істотна особливість управлінської праці полягає в тому, що вона пов'язана з перетворенням інформації як специфічного предмета праці, тоді як діяльність працівників виробничих спеціальностей спрямована на численні предмети праці і пов'язана з перетворенням предметів праці у продукти споживання.

Праця в сфері менеджменту потребує спеціалістів більш високої кваліфікації і характеризується більшою складністю. Потрібно раціонально розподіляти управлінські

роботи за складністю відповідно до кваліфікації виконавців, щоб одна людина не займалася справою, яку може виконувати інший, менш кваліфікований працівник, що займає менш оплачувану посаду.

Управлінська праця як різновид розумової праці характеризується слабкою фізичною енергоємністю і водночас високим рівнем використання енергії блоків пам'яті людини і психічною напруженістю. Тому слід більше приділяти уваги умовам, за яких відбувається процес управлінської праці, механізувати й автоматизувати її процеси.

До особливостей управлінської праці треба віднести опосередкування і дистанційність менеджменту об'єктами і процесами, необхідність одночасного керівництва відношеннями людей до засобів виробництва, і управління засобами виробництва.

Під організацією управлінської праці розуміють порядок, правила службової поведінки в апараті управління, які спрямовані на використання поточних та перспективних завдань керівниками, фахівцями та іншими працівниками управління відповідно до діючих посадових інструкцій та положень про структурні підрозділи [1].

Організація праці в апараті управління ґрунтується на розробці комплексу регламентів, які визначають місце і роль кожного структурного підрозділу апарату управління в системі управління, порядок взаємозв'язків між ними, норми взаємовідносин усередині апарату управління, форми впливу на діяльність об'єкта управління, способи контактів з навколишнім середовищем.

Організація управлінської праці, як система, є результатом упорядкованої діяльності і невід'ємною складовою частиною управління.

Застосовують три напрями поділу управлінської праці: функціональний, технологічний та кваліфікаційний.

Функціональний поділ праці полягає в закріпленні конкретних функцій управління за підрозділами чи окремими працівниками. Так, у будь-якому апараті управління повинні бути працівники, зайняті встановленням мети, плануванням, розробкою рішень, організацією їх виконання, мотивацією, контролем.

Технологічний поділ праці являє собою спеціалізацію працівників відповідно за трьома великими групами робіт: керівництво структурним підрозділом, прийняття рішень на основі інформації про здійснення робіт згідно з певною функцією; обробка інформації, яка надходить як від об'єкта управління, так і з інших джерел, та створення комплексу документації, необхідної для здійснення функції; оформлення документації, її пересилання, зберігання, облік, сортування та ін.

Кваліфікаційний поділ праці - це ознака поділу праці, за якою співробітники виконують різну роботу, що відповідає їх кваліфікації та досвіду.

Під кооперацією праці розуміють об'єднання поділених видів праці для виконання спільних завдань. В управлінні застосовують паралельну і послідовну, постійну й епізодичну кооперацію праці управлінського апарату.

Поділ і кооперація управлінської праці є передумовою раціональної організації робочих місць в апараті управління.

Останніми роками організація та обладнання робочих місць працівників апарату управління, створення відповідних умов для їх праці набувають дедалі більшого значення.

Вимоги до організації робочих місць можна згрупувати таким чином: інформаційні, економічні, ергономічні, гігієнічні, естетичні, технічні, організаційні.

Інформаційні вимоги охоплюють комплекс заходів з інформаційного забезпечення робочого місця. До них відносять: визначення обсягів і структури інформації, яка надходить на робоче місце, обробляється на ньому і передається на інші робочі місця; проектування інформаційних потоків, у систему яких включене робоче місце та ін.

Економічні вимоги передбачають таку організацію робочого місця в апараті управління, при якій витрати на утримання робочого місця мінімальні, проте достатні для його функціонування. Доцільно також перевірити робоче місце за критерієм оптимальності: ефект від діяльності працівника на робочому місці повинен перевищувати витрати на утримання робочого місця і працівника.

Ергономічні вимоги вивчаються та формулюються новою галуззю науки, яка з'явилась порівняно недавно у зв'язку з новими вимогами виробництва та управління, - ергономікою.

Ергономіка - галузь науки, яка вивчає функціональні можливості людини в трудових процесах з метою створення для неї оптимальних умов праці, які, роблячи її високопродуктивною і надійною, разом з тим забезпечують людині необхідні зручності та зберігають її сили, здоров'я, працездатність.

Гігієнічні вимоги - це вимоги до освітлення робочих місць, повітрообміну, температурного режиму, вологості, шуму та інших факторів середовища, які впливають на здоров'я і працездатність людини.

Продуктивність праці людини значною мірою залежить від елементів зовнішнього оформлення середовища, в якому вона працює. Отже, такі елементи естетичного оформлення виробничого середовища як зовнішній вигляд приміщення і знарядь праці, їх кольорова гама, наявність квітів в інтер'єрі також необхідно враховувати при організації робочого місця.

Для будь-якої праці, у тому числі для праці службовця, насамперед, необхідний певний простір. Це площа, на якій встановлюють необхідні меблі та устаткування, яку займає працівник, а також площа проходів до столу, устаткування, іншого робочого місця та ін. [2].

Дедалі зростаючі масштаби суспільного виробництва, наявність підприємств різноманітних форм власності, поглиблення спеціалізації та розширення кооперації виробництва різко збільшують обсяг управлінської інформації, ускладнюють функції управління та збільшують обсяги управлінських робіт. Для виконання дедалі зростаючих обсягів цих робіт без збільшення чисельності працівників апарату управління необхідне значне підвищення ефективності праці цієї категорії працівників. Вирішити проблему можна лише впровадженням методів наукової організації праці, широкою механізацією і автоматизацією робіт, виконуваних управлінським персоналом. Причому останній фактор відіграє вирішальну роль у підвищенні ефективності праці управлінських працівників.

Механізація і автоматизація управлінської праці здійснюється у двох напрямках. Перший — впровадження сучасної обчислювальної техніки, другий – впровадження засобів оргтехніки та оперативної поліграфії. Найбільший ефект досягається при спільному застосуванні засобів обчислювальної техніки та оргтехніки.

Потреба в механізації виконання різноманітних робіт, процесів, операцій управлінської праці, зумовила створення різноманітних засобів оргтехніки. Широка номенклатура сучасних засобів оргтехніки, що відрізняються між собою виконуваними функціями, застосовуваними технологічними процесами, експлуатаційними можливостями, конструктивними процесами, експлуатаційними можливостями, конструктивними особливостями та іншими ознаками, викликає потребу їх класифікації.

Класифікація дає змогу систематизувати за певними ознаками всі засоби оргтехніки на групи, підгрупи, види, сприяє формуванню єдиної термінології та кращій орієнтації споживачів при виборі засобів оргтехніки для конкретних умов.

Побудова сучасних класифікацій ґрунтується на використанні такої класифікаційної ознаки, основою якої є інформаційний характер процесу управління. Відповідно до цього засоби оргтехніки класифікують за функціями, виконуваними ними щодо інформації або до її носія – документа.

Згідно з цією класифікаційною ознакою всі засоби оргтехніки можна поділити на такі класи: складання документів; копіювання та оперативного розмноження документів; обробки документів; зберігання, пошуку та транспортування документів; технічні засоби зв'язку.

Сучасним напрямом автоматизації підготовки документів є використання сучасних комп'ютерів, обладнаних відео термінальними пристроями, призначеними для показу на екрані текстів, що вводяться з клавіатури або спеціальних магнітних носіїв інформації.

Спеціальні програми дають змогу здійснювати редагування тексту: виправити помилку, замінити те чи інше слово, виключити непотрібні частини тексту, змінити розміщення речень, абзаців, графічно вирівняти текст. Складений документ зберігається у пам'яті комп'ютера, може буди у будь-який час роздрукований у необхідній кількості копій чи перенесений на магнітну дискету. Магнітна дискета може бути введена в іншу ЕОМ.

Широке комплексне впровадження засобів механізації і автоматизації дає змогу значно підвищити ефективність управлінської праці [3].

У сучасних умовах економічний аналіз займає важливе місце серед економічних наук. Його розглядають як одну з функцій управління виробництвом. Наукова теорія управління відрізняється складністю функцій і елементів. У якості складових системи управління виступають: планування, облік (контроль і аудит), економічний аналіз, прийняття управлінських рішень.

Головним завданням планування є забезпечення планомірності розвитку економіки підприємства і діяльності кожного його підрозділу, визначення шляхів досягнення кращих кінцевих результатів діяльності.

Для управління діяльністю потрібно мати повну і достовірну інформацію про стан справ, порядок виконання планів. Це забезпечується завдяки обліку.

Для управління потрібно мати уявлення не тільки про хід виконання планів, але і про тенденції і характер здійснюваних змін в економіці підприємства. Аналіз господарської діяльності є важливим елементом в системі управління підприємством, діючим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, основою розробки науково-обґрунтованих планів і управлінських рішень. Тобто економічний аналіз - функція управління, яка забезпечує наукове прийняття рішень [4].

Найважливіша особливість аналізу, без якої практично не можна про нього говорити, - це теоретична концепція, стиль мислення, запланований підхід до прийняття науково-технічних (конструктивних) і виробничих рішень із позицій найповнішого задоволення вимог споживача, ринкового попиту. Філософія аналізу проста: виробник повинен випускати таку продукцію, що має збут і може досягти запланованого рівня рентабельності та за яку можна отримати певну суму прибутку. Враховуючи це, виробник цілеспрямовано ставить завдання в галузі науково-технічних розробок, висуває вимоги до них, орієнтовно розраховуючи витрати виробництва, рівень ціни та прибуток. Виробник визначає найефективнішу технологію виробництва, включаючи міжвиробничі та внутрішньовиробничі кооперування.

На реалізацію принципів аналізу зорієнтовані його функції, а саме:

- найповніший облік вимог ринкового попиту і запитів споживачів, їх вимог до якості, техніко-економічних параметрів, новизни, дизайну та іншого на основі комплексного дослідження ринків, розробки технічної політики і проведення науково-дослідних робіт;

- визначення оптимального асортименту продукції та структури виробництва на основі економічного розрахунку: витрат виробництва (собівартості) продукції, ефективності капітальних вкладень, можливості забезпечення виробництва матеріалами, фінансовими та трудовими ресурсами, рівня прибутку;

- прийняття обґрунтованих рішень, ефективність яких визначаються за кінцевим результатом діяльності підприємства;

- розробка збутової політики на основі визначення максимально вигідних каналів збуту, системи руху товарів, організації технічного обслуговування, системи стимулювання збуту та формування потреб споживачів.

Реалізація цих чинників передбачає встановлення зворотного зв'язку з ринком для коригування розрахунків у рамках аналітичних програм, на основі яких приймають рішення на відповідних рівнях управління.

Особливо гостро в аналізі як у системі внутрішньовиробничого управління ставиться завдання забезпечення високоефективної взаємодії на різних рівнях управління таких його функцій, як планування, контроль, організація, керівництво. У сучасній системі внутрішньовиробничого управління усі його функції тісно пов'язані між собою, й аналіз виступає як передумова планування, як передпланова діяльність. Забезпечуючи визначення кожного продукту мети та напрямків розвитку виробничо-збутової діяльності, аналіз стає вихідним пунктом планування, спрямованого на створення сприятливих умов для максимального використання виробничих ресурсів і випуск продукції з раніше заданими економічними та технічними параметрами. Отже, внутрішньовиробниче планування зорієнтоване на забезпечення відповідних умов для досягнення мети, яку задають ззовні шляхом реалізації функції аналізу.

Важлива особливість аналізу як системи внутрішньовиробничого управління полягає в тому, що вона заснована на прийнятті рішень на базі багатоваріантних економічних розрахунків і зорієнтована на створення організаційних, економічних та юридичних умов для високоефективного функціонування та розвитку фірми загалом [5].

Висновки. Отже, організація управлінської праці дуже важлива в наш час, оскільки більша частина успіху та продуктивності підприємства залежить від того, як організована сама праця. Сфера впливу управління значно більша за сферу виконання даної праці. Управління потребує високого творчого натхнення, тобто організація управління, — це перш за все, розумова і психологічна робота.

Для підвищення організаційного рівня функціонування персоналу потрібно здійснити вищий ступінь формалізації процесів управління, передбачити порядок, при якому роботи виконувались би за відповідними правилами. Ідею розробки відповідних правил функціонування апарату управління доцільно реалізувати на усіх рівнях управління. Насамперед слід встановити повноваження кожної організації у розв'язанні завдань менеджменту, розробити процедури вирішення найбільш важливих проблем підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua>.
2. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник / За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
3. Кириченко О., Квас І., Ятченко А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності/Кириченко О. – К.: Видавничий дім “Фінансист”, 2010р. – 324с.
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://um.co.ua>.
5. Телор Фредерік Уінслоу. Менеджмент/ Телор Фредерік Уінслоу - М., 2000 р. – С.67.

АННОТАЦІЯ

ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ

В статье проанализирована организация управленческого труда, исследованы способы, критерии и показатели для повышения организации труда на предприятии. Рассмотрены направления разделения управленческого труда, требования к организации рабочих мест, механизация и автоматизация управленческого труда.

Управляющее воздействие на объект осуществляет не только менеджер как руководитель и лидер трудового коллектива, но и группа людей, которая выполняет вместе с менеджером управленческие функции, то есть сферой профессиональной деятельности, которой являются процессы управления. Этих людей

принято називають управленческим персоналом, работниками аппарата управления, кадрами управления. Для эффективного воздействия на объект требуется надлежащая организация труда этой специфической части трудового коллектива организации или предприятия, ее обоснованное разделение и кооперация. Организация труда в аппарате управления основывается на разработке комплекса регламентов, которые определяют место и роль каждого структурного подразделения аппарата управления и каждого работника в системе управления, порядок взаимосвязей между ними, нормы взаимоотношений внутри аппарата управления, формы влияния на деятельность объекта управления, способы контактов с окружающей средой.

Ключевые слова: управление, управленческая работа, организация труда, разделение труда.

SUMMARY

THE ORGANIZATION OF ADMINISTRATIVE WORK AT THE ENTERPRISE

The organization of administrative work has been analyzed in the article, as well as the methods, criteria and indices for improvement of enterprise work organization have been studied. The directions of administrative work separation, requirements for workplaces, mechanization and automatization of administrative work have been considered.

Administrative impact on the object is executed not only by manager as the head and leader of the labor collective, but also a group of people performing the administrative functions alongside with manager, that is whose sphere of professional activity is managerial processes.

These people are usually called executive staff, management staff, human resources management. For the effective influence of the object there is a proper need to work organization of this specific part of the labour collective organization or enterprise its reasonable division and cooperation.

The organization of management staff work is based on the complex of regulations, defining the place and role of each structural unit of the management staff and each employee in the management system, the order of relationships between them, the norms of relationships within the managerial apparatus, the forms of influence on the object management activity, ways of contacts with the environment.

Key words: management, administrative work, labour organisation, division of labour.

УДК 657+332.1.025.12:630(477)

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

МАКСИМЕНКО Д.В., ДАНИШ Н. І.

Мукачівський державний університет

Особливостями лісового господарства є: середовище, утворювальна роль лісу як компоненту біосфери, здатність його до природного відновлення, велика тривалість виробничого циклу господарства, зональні відмінності лісів, складність і динамічність взаємозв'язків між компонентами лісових екосистем, нерівномірне розміщення лісів на території, комплексне й екологічне використання лісових ресурсів у народному господарстві.

Організація лісового господарства має своїм завданням забезпечувати його ведення на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призначення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують.

Основними напрямками розвитку лісового господарства є:

- захисний;
- захисно-експлуатаційний;
- експлуатаційно-промисловий;
- промисловий.

Стаття присвячена розгляду особливостей лісового господарства в Україні. У ній визначено, як здійснюється автоматизований облік лісового господарства, показано, як ведеться організація лісового господарства в цілому та яким міністерствам підпорядковуються окремі частини лісових земель. Розглянуто основні напрямки розвитку лісового господарства, та як здійснюється облік лісопродукції від початку її приймання на підприємство до її реалізації. Крім того розглянуто, як здійснюється облік готової продукції. Визначено, як ведеться аналітичний облік та облік витрат на лісогосподарське виробництво.

Ключові слова: лісове господарство; Лісовий кодекс України; оперативний, бухгалтерський та податковий облік; амортизація; лісопродукція.